

Intervju med Gunnar Lindberg, Kungsängen den 8 december 2003 av Bengt Borkeby (153)

Pärm i4:16 Katalog: Intervjuer/Gudrun 2008 (ukf12/9)

Gunnar skall berätta om sin ungdom, när han växte upp i ett småjordbruk i Bro. Han är född 1940. Före andra världskriget var det mycket manuellt arbete på små gårdar framförallt med hästar. Pappa hade Sandhagen och Sandaberg med 45 tunnland öppen jord och lika mycket skog.

På Kockbacka som Brofalks hade, kunde man ha någon Ford som gick med gengas. Munktells traktorer var ganska stora och inte lämpliga på mindre jordbruk. Pappa hade dräng tills den första traktorn inköptes 1945-46. Det välldes in traktorer efter kriget. Volvo hann inte med tillverkningen utan det var lång leveranstid. Pappa köpte en Oliver.

De första förbättringen på 20-talet var att säden skars med slåttermaskin som la av i högar, där kvinnorna sedan band nekar för hand. Sedan kom självbindaren, men bönderna var väl inte så tekniska, så den krånglade mest. Man berättar att den som gjorde knytapparaten på självbindaren blev galen.

Gunnars pappa Tore tog över gården efter sin far omkring 1935. Farfar köpte torpet Sandaberg, det lilla torpet som ligger längre upp, där han bodde. Stugan är inte stor och där bodde de med tre barn och piga och dräng. Den gamla mangårdsbyggnaden är ett parhus, där Kulturbojen nu håller till. Farfar hette Johan Hildor och köpte till Sandhagen, som hade mycket bättre jord. På sommaren kunde man flytta ut i små visthusbodar. Det var ett tufft liv på landet.

Pappa byggde stora huset som var klar 1936-37. Huset hade centralvärme, badrum och toalett och folk tyckte väl att han tog i för stort. Han klarade det bra trots att det var dåliga år med kalla vintrar under kriget och missväxt. Mina föräldrar hade ganska stor mjölkproduktion och det fanns inte mat till djuren. När jag föddes 1940, var det så kallt att man inte kunde ta ut nyfödda, utan mamma blev kvar på sjukhuset ett par tre veckor.

Man hade omkring 7-9 kor, ungdjur, tjur och kalvar och tre ardennerhästar. Abrahamsson i Fredriksberg hade nordsvenska hästar, som hade mer temperament, vilket gubben också hade. Farfar bodde kvar på undantag som pensionär, men hjälpte till på gården.

Man fick inte el till Sandhagen förrän efter kriget. Till en början var det så svaga ledningar att man bara fick ha en ljuspunkt i varje rum. När man körde motorn till tröskverket slocknade allting.

Man odlade mycket potatis och rotsaker. Det var varmt uppe i backarna, så man fick fram potatis tidigt, lika tidigt som på Mäläröarna. Tidig potatis hade bra pris. Så länge man hade mycket djur hade man stor rotfrukts produktion. Tore var en av de första som la ner mjölkproduktion, omkring 1950. Det var bara Sven Lindé i Finsta som var före.

Han hade dock mjölkkor kvar, eftersom han skulle föda upp gödkalvar, som ju endast föds upp på mjölk. Det var svårt att få extra prima kvalitet på köttet, vilket krävdes om det skulle vara lönsamt. Det blev ingen succé.

Sedan satsade han på ungdjur. Då räckte inte betet utan man hade djur vid Finsta innan växthusen.

Han hade också spannmålsproduktion. Någon hade tröskverk, som kördes runt till alla smågårdar. Så länge Gunnar minns fanns eget tröskverk på gården. Även sen skördetröskorna

kom åkte man runt på gårdarna och skördade, om man hade investerat i en maskin. De första skördetröskorna hade säckar, där säden hamnade. Dessa skulle var helt fulla och när de lastades ibland i tre våningar på lastbilsflaket var det ett slitgöra.

Ett par granngummor hjälpte till vid höskörden och potatisplockningen. Man hjässade och torkade ute. Man hade en tornsilo för ensilage av betblast och gräs. Det gick an att fylla på, men var mycket tungt när man skulle skära loss skivor och ta in till korna. Man syrade med en mycket frätande syra och såg till att det var lufttätt.

Sandhagen, Sandaberg, Fredriksberg, Sandboda, Kockbacka, Kocktorp hade alla hört under Brogård från början. Sandhagen och Sandaberg hade 20 åkrar som pappa la ihop till 4.

Det var ett stort täckdikningsföretag, som alla var med om här i trakten, för det såg ju likadant ut överallt. När maskinerna kom var man tvungen att ha större åkrar. Man la igen gamla diken och tog upp nya. Man hade en stor täckdikningsmaskin. En körde maskinen, en paternosterverket, som tog upp leran, en snyggade till i botten på diket, en la ned teglet och en som gick sist och rättade till tegelrören. De gjorde helt färdiga diken. Det var Sven Lindé som var först med det här under sista delen av 40-talet.

Gunnars far, Tore Lindberg, född 1910. Han hade växt upp på gården. När samhället växte, kom marken att ligga inom stadsplan och då ville byggföretag, kommun och KF köpa mark. Detta skedde i början på 60-talet. Pappa sålde till ett Lundbergföretag, som fortfarande äger marken. Sedan arrenderade han marken i åtminstone 10 år. Han investerade i moderna maskiner. I försäljningen ingick att pappa skulle bo hyresfritt 25 år i mangårdsbyggnaden. 1996 hade de bott där i 25 år. Under en del år hade man höns i flera av byggnaderna.

På 40-talet fanns tre hästar. Traktorn kom 1946. Tore byggde ett par vagnar själv. Han köpte framvagnar av gamla lastbilar och byggde om. Han fick hjälp av smeden vid Gustafshäll.

En period hade han grisuppfödning. De stora suggorna gick ute på sommaren och det människan inte klarat att hacka upp med korp, det gjorde suggorna med trynet. Det var inte för inte som det fanns regler att svin skulle vara ringade.

Mamma Rut deltog i arbetet hela tiden, men pappa skötte mjölkmaskinen. Konrad Björkman i Lilla Tingsviken hjälpte till vid trösk och skörd, efter han slutat sitt eget lilla jordbruk. Gunnar gick på Lantbruksskolan i Wik på vintrarna i slutet på 50-talet och hjälpte till på gården på somrarna. Sedan gick han som lärling på byggen. När Gunnar på 70-talet hade Trafikskola körde han traktor på helgerna.

Det fanns en bensinmotor som drev mjölkmaskinen och under kriget fick pappa så god tilldelning på bensin, att hans bror Mårten, som hade taxirörelse i Kungsängen kunde få överskottet.

När taxirörelsen övergick i Trafikskola började Gunnar arbeta där. 1962 gick Gunnar en kurs i Uppsala för Trafikskollärare.

Redan under Gunnars ungdom slogs mindre gårdar tillsammans och endast storjordbruk lönade sig och eftersom Gunnar inte hade så stort intresse för jordbruk, hade han säkert inte tagit vid efter Tore även om gården varit större.

Bro den 14 februari 2008 Gudrun Sandén